

N. 7079 : 1-27.

Edvard Planchon

Görten, Winge,
Holland.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Holländsk folktro.

Småplank.

27 sidor

30 kr.

Halland
Höks hdl.
Veinge sn.

N. 7079: 1-2 Flypptskeemat av
Edvard Eklands son
inlämnat 1940.

cc. C.H.T. 58

Register:

Magi v. värning.	s. 1.
Linets sädd, skörd o. beedning.	s. 1.
Harande kvinnor o. lyte.	s. 2-3.
Varsel.	s. 3-5.
Vid dödsfall - tre dö på kort tid.	s. 5.
Om hjortelfälten y faller ner, - kvinnan blir bjuden till gille.	s. 5.
Magi rörande bröd och bröd- bakning.	s. 6.
Förvillad om man på van- dning ser sig om.	s. 6.
Virvelvind.	s. 6, 8.
Skittar man något med hæl i - giver lycka.	s. 6-7.
Sed vid flyttnig.	s. 7.
Förvillad av skogsmoran.	s. 7.
Den som kom först från jul- ottan fick först inbärgat sin skörd	s. 7.
Gai åtandes fr. hemmet, - gråter innan man kommer hem.	s. 7.
Oturligt möte.	s. 7, 8.
En vän ska tillbaka om man glömt något.	s. 7.

Ej flytta om måndagarna.	s. 7.
Stormigt när nygifta flyttar - äktenskapet stormigt.	s. 7-8,
Ljktgubbar.	s. 8.
Bröllopseder.	s. 8.
Rerom.	s. 9.
Matlida.	s. 9.
Kristi Himmelsfärdsdag, - första fishardagen.	s. 9.
Tydot o. tecken ang. kärlek och giftmål.	s. 9-11.
Kysning.	s. 11.
Bicka.	s. 11.
Om kaffet pärlar sig i koppen, - el. klaida i vänstra handen så betyder det penningar.	s. 11.
Kalla händer, - varmt hjärta.	s. 11.
Ögonsjuka.	s. 12.
Imärkärning.	s. 12.
Räka ut för spöken.	s. 12, 13.
Kysningen.	s. 12.
Proffen kunde ej komma fram även plöjd äker el. en korrväg.	s. 13.
Att vara "fäij".	s. 14.
"dsifteblind" - ej se det som man har rakt framför ögonen.	s. 14.
Fädd med "segerklänning" el. "segerhuvu" - lyckosamt.	s. 14.
Söndags- o. onsdagsbarn.	s. 14.
Full ägan.	s. 15.
Nyårsnytt.	s. 15.
Ej bra sjunga på morgonen.	s. 15.
Ej låta sitt blod komma i rin- nandes vatten - han bli sinnesrubbad.	s. 15.

Skadligt att bada innan
midsommar.

s. 15.

Efter Olofsmässan skiter Ola i
gräset.

s. 16.

Lämma kvar hö vid intag-
ning av höbudarna.

s. 16.

Efter mickaeli hö häfs från
sitt fä upp på land.

s. 16.

Höet skulle kastas el. bäras in.

s. 16.

Draga av hä, som frur sig,
personer har häftigt sinnebag.

s. 16.

Öj tända en sticka i båda äm-
dar, - eld kommer lös i båda äm-
dar i en hus.

s. 16.

Käringknutar.

s. 16.

Spinner man på Blasius-da-
gen, - så flyga taken av m. m.

s. 16.

Skjutning v. jul, nyår, påsk,
bröllop.

s. 16-17.

Mjölkharar.

s. 17.

Fandvärk.

s. 17.

Värter.

s. 17.

Stitta hälsko - lyckosamt.

s. 17.

När fötterna är mycket kalla
på vintern, - kaul ö. snö.

s. 17.

Klaida i högra handen, -
- man får häls på någon
bekant.

s. 17.

Spårkar man emot på vägen,
då man går vägenstaus, bli
man inte välkommen.

s. 17-18.

Lagar man kläder, som äro på
får man svar för att dö.

s. 18.

Ringfingersnageln är ej giftig.
Dröm om ägg oturligt.

s. 18.

s. 18.

Sjukdomar, på m. m.

s. 18.

"²
Ängsvärp, - gamla ogifta kvinnor.

s. 18.

Dödsfall o. liktåg.

s. 18-19.

Varsel om främmande.

s. 19-20.

Naglar bör man ej klippa på en
torsdag.

s. 20.

Kläda i ögat, - man får gråta.

s. 20.

Felsväljning.

s. 20.

Fönsterväckning

s. 20.

Väderken.

s. 20.

Lädder.

s. 20

Käffel, - sjukdom.

s. 21.

Kionde dygnet v. sjukdom.

s. 21.

Skov o. skabb.

s. 21.

Skärrer.

s. 21.

Ej tacka vid vissa tillfällen.

s. 22.

Konsgodhet.

s. 22

Så baktänges - höra sina för-
äldrar till helvetet.

s. 22.

Talsätt: "Ar de snoviga pojkarna"
bli de bästa karlarna.

s. 22.

Se genom händerna, - se "den Orde"
i synen.

s. 22.

Får klippning.

s. 22.

Bortkörning av möss.

s. 22.

Vakna på bestämd tid.

s. 23.

Nersättning.

s. 23.

Ljukdomar.	s. 23 - 24.
Gastkrämnig.	s. 24.
Potatis, ättning.	s. 24.
Spår i likkistorn.	s. 25.
Utkastning.	
Spårdom m. blommor o. gräs.	s. 25 - 26.
Spårkastbok.	s. 26 - 27.
Spårkast.	s. 27.

Gammal falketro.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lyftbrevningar från Teinge i Halland.

Vid vär och linbräka. Kom man in på ett ställe, varst kvinnan eller män varpar eller fäller värn i gång, så brukas att den inträdande lyftade först på ena sidan på andra foten och sade: "Så högt skal, och så högt skal." Detta skulle vara för att värn skulle gå bra och inte kränga.

Vid linbrytning och då badstufven - den som delade ut lint till linbråkarna - hade delat ut allt lint, sedan som på den sista uttagningen, så brukade hon, då hon kom ut med "sistan" från Torkuzum, lyfta denna högt över huvudet och säga: "Så lång kör (lin) och kamp för vi till nästa år." Jendels var detta ett tecken till, att arbetet nalkades sitt slut, men under anläggandet sådant handlingspätt såsom lyftbrevningar för den, som ägde lint, så att han även för det kommande året fick förjorda sig ut en god linskörd.

Vid pänning av lin skulle kvinnan i huset gå med på åkern och fjäta (rive eller trampa fjät i yttre kanten där fröna fälles) efter som mannen sådde, för att det skulle bli bra lycka med sädden.

Vid brytningen av lint fick ej bråkaren (krossaren) lämna brötan och låta lint bita kvar inom brätkäskarna, enär, om så skedd och det fanns någon kvinna i groven bland de närvarande "skavarna", och hon fick se det, så kunde barnet få lyte.

Att kasta den krossar lintaten på henne fick han ej hålla understå sig till för samma orsaks skull - barnet kunde på "men" därav. Skedd likväl sådant på skämt eller med oförriktighet, så fick hon, för att förelägga mentlig inverkan på fortid, kasta igen på den som kastat på henne.

Glavande kvinnor. och lydeLUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om en havande kvinna blivit skrämd av något skrik från djur eller människor, så kunde barnet få "skriket". Och efter födelsen skrek det då jämt, utan någon särskild anledning. "Skriket" kunde botas antingen före eller efter barnets födelse. Om kvinnan påldes blivit skrämd, och hon befara de att barnet kunde vållas "skriket" därigenom, så skulle hon se att hon kunde få blod av det djur eller den människa som skrämt henne. Och blodet skulle hon förtära. Så fick ej barnet mer av skrämseln. Blev däremot barnet född, utan att hon vidtagit föregående försiktighetsmått, och det fick "skriket", så skulle hon på samma sätt taga blod, men i stället för att hon som i föregående fall själv skulle taga det, så skulle hon geva barnet in det. Och därav blev det botad.

+

Blev kvinnan skrämd vid det, att det under fläkning tog ett på järnet, så kunde barnet efter födelsen få utslag. Hon skulle då gå tigrand och stjälta fett på ett över elden ständt jämt hos någon grannkvinna och detta fett skulle hon smörja på barnets utslag. Det var vanligt att kvinnan, innan hon gick att stjälta fett, vidtalade grannkinnan att ha järnet över elden samt att själv vara frånvarande från köket, så att tjuvnaden skulle obekänt kunna äga rum.

+

En havande kvinna fick ej se på något lik, emedan barnet därav kunde få likhet eller utseendet av ett lik.

+

En havande kvinna fick ej hålla se på ^{vid} slakt eller vid slakt röra i blodet, emedan barnet därav kunde få "mun". Genom att ^{hon} blev vittne till djurets dödsrykningar vid slakten kunde barnet få slagunfall. Av samma anledning fick hon ej hålla själv hugga huvudet av något fjärrfå, ej hålla se på då någon annan gjorde det. Sköt hon mot dessa föreskrifter och barnet därigenom vållades "slaget", så skulle hon taga blod från något kreatur samt geva barnet

in därav.

Tick den havande kvinnan se en död hare, utan att
noson på honom var avhuggen, så kunde barnet bli har-
nynt. Det gick kluren överläpp.

Det är här för som jägarne alltid hugga av nosen
på haren innan de taga hem den eller föra den till torfs.

Att kasta ^{något} på en havande kvinna var aldrig rådligt
eller välbetänkt. Genom en sådan handling, och om kvinnan
kom till att "tänka på det" eller frukta därför, så kunde bar-
net få "men" eller födelsemärke. Blev hon ej rädd eller ägnade
handlingen någon tanke, så var det pådant kasta fallan
olycksbringande.

Om en havande kvinna satte sig på en olöst kista, och
locket därvid small i lås, så kunde barnet få flyta därav.

Varsel. Lomliga människor ha varsel-förebud-för
sig. Man kan stundom, strax innan någon främmare eller okänd
innan någon bortovandande en husst folk kommer in i stugan, höra
steg utanför samt även ibland höra hur det tar i dörrklinken
eller dörrvrid. Och så blir ingenting mer av. Ser man då efter,
så finns där heller ingen. Men den som hade förebudet för sig, kom-
mer snart efter. Att ha förebud för sig är ej någon dålig re-
kommendation. Man säger; "Det är bättre att ^{ha} bud före än efter
sig". Denna tro är en mycket gängse i Halland. Och den har
ju en viss överensstämmelse med orkultismen, vilken lär, att
människans ande kan understundom vara långt avlägsen från män-
niskan, samt även under sin frånvaro taga sin ägares gestalt. Att
även varsel kan taga mänsklig gestalt är förkannande
äskter i folktron. Det gör understundom så för att varna
för någon hotande olycka. Varsel är mest förebud för
någonting som främdeles skall tima, och som står i be-
röring med den, som får se det.

Varsee ger sig tillkänna på flera olika sätt. Man kan få förnimmelser av det genom lukten, såsom då man, innan personen är död, kan få känna liklukt av honom. Det är ju klart att man, när liklukten ger sig tillkänna, ej vet vem som skall dö; men man vet, att någon skall göra det. Och när så inträffar, att någon i närheten strax efteråt kolar av, så är det naturligtvis för honom som man haft varsee genom liklukten. Ligger någon nära döden, när förnimmelser av liklukten förkommer, så anar man ju givetvis lätt nog vem det är som skall dö. Och det berömnas snart nog, att liklukten var en varsee för den döende.

Nu genom hörseln är det ej säkert att varsee meddelar sig. Således kan man få kännedom om snart inträffande dödsfall genom tre mystiska slag på dörren. Det finns ännu många, som vilja berättat om, att de under natten ha hört tre märkvärdiga slag på dörren, som de ej fått någon förklaring på. Men snart ha de fått den genom underrättelsen, att just vid det tillfället har någon bekant eller anförvant avlidit. Och här ^{kan} inte avlidit just i det ögonblicket, som slaget förnimmelser, så har han i alla fall gjort det snart efteråt. Men det är inte allsast genom direkt uppfattning genom hörseln som man kan få meddelande av varsee. Då någon fara hotar, så kan man genom sinnesförnimmelser liksom tycka sig undfå en omedelbar varning om att undfly den genom att göra det eller det eller att handla så och så. "Jag tyckte, att det likasom sade till mig, att jag skulle gå undan", kan man ju höra någon utläsa sig, då han för någon olycka på något ställe räddats från att drabbas av den genom ^{ett} helt omotiverat lämna stället.

Mått vanligt är det ändå att varsee ger sig tillkänna genom synen. För eller efter ett dödsfall kan man få meddelande härom genom ett underligt sken på väggen eller loftet, då man i rummet ligger eller går uppe vakar. Det är ett hastigt uppflymmande sken, som inte kan förklaras av förnuftet. Och det händer ju under stundom, att någon kan få varsee om en plömdad eld väder genom att han ser liksom en flamma slå upp ur skorstenen.

M. 7079 : 5

För stunden har han ej vidare tänkt eller undrat därpå, men då det sedan efter längre eller kortare tid inträffat eldsvåda just där, som flammen visat sig, så har han minnats sin syn, och då har han utat att han fått varsel för händelsen. Det har också hänt, att man fått se en begravning av en person, innan hans verkliga fränfall. Sedan syn har ju ej skett på dagen. Varsel muddela sig minst om dagen, men mest om aftnarna och nätterna. Och så har det en aftonstund, då man varit ute och fördats, hänt att man tyckt sig se ett liktåg — och då det sedan hänt att en person dött och liktåget av honom fördats fram samma väg, så har varsel givetvis varit för honom.

Då varsel förkomma för en person, som skall anlända på besök — antingen väntat eller oväntat — eller för någon bortovarende, som väntas hem, så kan ju detta även ge sig tillkänna på dagen. Det är då det ofta förkommande undret inträffar, att man hör slag närma sig dörren, man hör den i förstugan, och så hör man det taga i dörvredet eller dörreklinkan. Men så blir allt åter tyst som förrut. Det är ingen som stiger in, och om man är efter utom dörren — så finns där ingen. Men om en stund upprepar det, och personen, som hade varsel för sig, inträder i stugan.

Tran på varsel har ju varit allmän. Men andra förkommer den mera sällan. Men utöf är den visserligen inte.

+

Fretalit. Då någon gammal person avlider, så tros det, att det ej flannar förr än fretalit dödsvall av gamla försiggått. Det är fru som följas åt. Sammalunda är fallit då någon omkommer genom olyckshändelsen eller genom att fjäla taga sitt liv. Det blir inom en kort tid fru flykten som på ungefär liknande sätt lämna livet.

x

Kjortelfällen. När kjorteln vid prästazandet ej faller ner utan den vid nedre kanten ^{eller vid ett annat läge sig drubblar} ~~ligger uppåt i en fall~~, så betyder det att kvinnan blir sjuk den till gille.

+

Brödbakning. Gjenger någon i huset under det att
brödbakning pågår, så blir brödet tungt.

X

Kommer man in på ett ställe, där kvinnorna hålla
på att slå upp brödet, så bör man stanna kvar till de
färdiga bröden i ugnen. Går man derförinnan, så tar man
brödslyktan med sig och det kan taga skäl med brödet,
att det blir tungrost - får släpka.

Om samma skäl får ej någon av husets innevarande folk
gå ut sedan brödet är uppslaget. De få vänta därmed
tills det kommer i ugnen.

X

Man får ej vända den skurna sidan av brödkakan
inåt mot väggen, när man lägger henne i matskåpet, enär
så Trullen kunna ha maket med henne.

+

Det är ej rådgjort att ge en främmare varmt bröd och
låta honom avlägsna sig därmed innan det svalnat, ty
det invärkade mycket på brödslyktan.

+

Bakar man tretton kakor i baket, så blir det
fräla i huset på länge något bröd av samma bak
finns i behåll.

X

På flyttning och vandring. Går man ut i mörket
och man vänder sig och ser sig om, så kan man bli för-
hållad samt bli vilforänd.

X

Se man en virvelvind och man skrattar åt den, så
kan man råka ut för att bli sjuk.

+

Slitar man något tungt med häls i så skall man ta
upp det, ty sådant kittelpår giver lycka. Det är turligt
att hitta en hästsko. Däremot att hitta en knäppnål är
oturligt. (Kanske denna förmödan har sin orsak i kittelpårens

7/ Gammat folkets
Halland
Hörs led
ringa värde
Veinga

N. 7079:7

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

uppt av Edward Berglundson
Malmö 1940

När man flyttar till en ny plats, så skall man titta i
brunnen på den nya platsen för att se ledas vid. No samma
orsak tittar man in i bakugnen. Då en kvinna flyttar
till en ny bostad, så skall hon vid sitt inträde ha med sig
spinnrocken för att finna lycka i det nya hemmet.

Om man på vandring blir förföljd av skogsnäcken eller an-
nat trolltyg, så skall man vränga någon av ens persedlar,
så viker Trolldomen, och man blir åter i stånd att
följa vägen.

Den, som kommer först hem från julottan, får först
inbärget sin skörd den kommande hösten.

Går man utlands från hemmet, då man ger sig ut
på färdris, så får man gräta innan man kommer hem igen.

Möter man någon som man tror har otur med sig, så
skall man prölla emot honom, så förtar man otur.

Det annat sätt är att tilltala den mötande, att han
först får svara "ja", så har hans otur ingen verkan
på en.

Skall man gå någonstans och man glömt något, att
man nödskas att gå in i huset igen, så får man dölja
lycka med sig.

Man skall ej företaga någon flyttning om måndagarna.
"Måndagsflöte blir slaskat och slött", säger ett ordspråk.

När det stormigt den dag då de nygifte flytta till
hem, så blir äktenskapet stormigt. Det är under de nygiftes
flyttning till hemmet välles med något av flyttlassen enas

Nr 7079: 8

som lytkorant för dem. (Denna tro har förorsakat, att konstgjorda vältningar med flyttläska åstadkommit).

+

Möter man en virvelvind, spaltar man emot honom och säger: "Tui" för att skydda sig för trolltyg, som kan finnas till i honom.

+

Det är en härdvinnan på på landet att när man kör på vägen så håller man åt vänster, då man möter körare. Och då ^{här} kommer körare efter och vill förbi, så håller man liksom till vänster. Denna på har dock ingenting med skrock att göra.

+

Lyktgubbar - irrblom - kunna förvilla en från vägen. Det har funnits människor som haft förmåga att få nyttan av lyktgubbarna genom att förstå dem att lysa för sig. Själarna talar om lyktgubbarna att orättfärdiga lantmästare, som genom mutor eller på annat sätt uppmått felaktigt, bli efter döden lyktgubbar, som irra ikring för att rätta sina felaktigt uppgångna räkningar.

+

Går man ut ett ärende eller går sig ut på resa och man möter ett fruntimmer först, så får man åter på färden. Om kvinnan möter ett manken och mannen en kvinna i det första mötet på resan, så blir färden lyckosam. Möter kerlen först av en fallen kvinna, så blir det för honom lycka på färden.

+

Om brud och brudgum. Att det regnar i brudkronan betyder rikedom och lycka för bruden.

+

Dagen före bröllopsdagen är det brudens väkt, som representerar brudens sinnesskaffenhet.

Några dagar före bröllopsdagen representerar brudgummens väder. Sådant väder då är, sådant är hans sinneslag.

Bröllopsdagens väder är gynnansamt för brudparet. Det utvisar den lycka, som kommer de nygifta till del. Är vädret då stormigt, så blir livet för de nygifta stormigt och fullt av motgångar. Är det lugnt och soligt - så blir äktenskapet lugnt, ginst och fridfullt.

X

Revorm. Då någon har en revorm - på allmogespråket kallad "ringmask" - så kan den bötas genom att man låter någon med ett silvermynt skriva ett femuddakors på den. Det upprepas tre gånger efter varandra och efter var gång spottar den skrivande på det sjuka stället. Det har även sagts att den skrivande skall vara "säker fästmo" för att botemedlet skall lyckas.

X

Matloda. Klar man matloda - ingen aptid - så skall man äta blommor av matlodsträd - *Kaprifolium* - så återvinner man aptiten. För samma ändamål ätas blommorna av morgonstjärnan, *Oenothera biennis* (Gulltrav).

Att äta tillsammans med en hund, d. v. s. ur samma tallrik med honom, skall även återställa aptiten.

För matloda har det varit brukligt att låta någon "klok" gumma med en tråd mäta lederna på sig. Detta skulle ske tre gånger, varefter den sjuka var återställd. För var mätning bli lederna längre - tråden blir för kort. Det är naturligtvis mätningen, som återställer de ihopkrupna lederna till deras normala längd.

X

Fiske. Fisken nappar bäst vid årkväder.

Man skall gå tigande, då man går ut för att fiska.

Kristi Himmelfärdsdag är den första fiskardagen.

X

Kärlek och giftermål m. m.

Om kvinnans andra tå är längre än stortån, så betyder det, att hon blir kvar i huset. Är däremot stortån längre,

så blir man en ridare.

X

En kvinna med en härbeväst väta på kinden blir äkta.

X

En man, som har pruntat växande i en spets framåt pannan
— s.k. änklingens näbb — blir änkeman.

X

När brännvinet i ens glas fraggas och håller många pärlor,
så är där många flickor som vänta på en.

X

Räkar man ^{att vid serveringen} att av misstag få två kaffeskrivar i koppin,
blir man bjorden på bröllopet.

X

Den, som är glad för katten, är kärleksfull av sig. Likaså
är förhållande med den, som är glad för salt.

X

Kommer man på visit någonstads och man mötes
med sopan i dörren, så blir man inte gift det året.

X

För att bli gift skall man slå grädden i koppin
innan man slår i kaffet. Gör man tvärtom får man skylla
sig själv om man blir ogift.

X

Vid lysning till vigsel låter man lysa för sig på första
söndagen efter nyländningen. Att låta lysa på ny inför lyska
och rikedom till huset. Däremot om lysningen försiggår
på fullmån — tomma nä — så får man fattigdom och
armod för hela giftermålet.

X

Drömmar man om eld värde, så får man spörja förloving.

X

För att kunna tillvinna sig sin älskars kärlek är det bra
att ge henne ett äpple, som man burit i barnen. När hon
det, blir hon otvivelaktigt kär i en.

X

Faller den första snön i snutt, så blir det under
det följande året många "fallna" flickor.

+

Om ens myrten dör, så betyder det olycka i kärlek.

+

Den, som går utöfve på skomloma, springer efter
fruntimmer.

+

Nysning. Nys man fortänd, för man förargelse
innan aftonen. När man talat om något, föreställt
något o. s. v. och man i det samma nysar, så brukar man
saga: "Det nös jag på", varmed man uttrycker sin åsikt,
att det sagda är sannt eller kommer till att inträffa. ~~Det~~
nysa på något är således en bekräftelse av det sagda.

Det har varit bruk att säga: "Gud hjälps", äfven: "Gud
hjälp" till den som nys. Detta bruk härleder sig av att
man i folktron hade för sig, att den nysande svävade i
någon fara, varför man bad om god eller Guds hjälp för
honon.

+

Hicka. När man hikka, talas man om nästanstäder.
Är hikkaen envis, så händer det ofta att någon av de när-
varande säger till den hikkande: "Nu tala du om dig på
närmsta gille", eller ork: "Nu tjuga du på dig i närmsta
stuga". ~~Det~~ sådant tilltalspåk anses som betänning mot hikka-
kan, nota bene: om man ^{istället} råkar till att tala somt.
Ja, så avstannar hikkaen med det samma.

För att bota hikka anses det förmånligt att skrämma
den hikkande. ~~Det~~ annat botemedel är att förargu honon.

+

Pänningar. Om keffet jäsar sig i koppin för en
får man päningar. Samma är förhållandet, om det kliar
i den vänstra handen.

+

Kalla händer. Den, som har kalla händer, har ett varmt hjärta.

Ögonsjuka. För såriga och rännande ögon gned man ögonen med de kläbbiga bladen av Silshår, Skörera rotum, difolia. Äften av dessa blad ansågs (troligen med stål) ha en fördelaktig invärkan på ögonen.

Smörkärning. Då någon kärnade smör och gräddin ej ville skära sig, så var det någon som förhåll smöret. Då fick man med stål och flinta slå några gnistor i mjölkkrukan för att omintetgöra trollriket.

Sammalunda då någon främmande var närvarande, då man kärnade, och mjölken ej förvandlades till smör, så troddes att den främmande höll smöret. Sådant kunde dröjs^{läro} på, att den främmande hade otur med sig, endels på att han möjligtvis kunde häleri. I all vänlighet blev den närvarande främmande då ombedd att röra några gånger med vispen i krukan eller att kärna några tag i kärnan. Han blev då tvungen att lämna smöret ifrån sig igen, varför kärningen lyckades. Stundom kunde även någon av husets folk bli ansedd för att "hålla smöret" och fick bekräma sig till ^{att} en stund taga hand om kärnandet för att häva trolldomen.

Spöken. Har man någon kväl råkat ut för spöken så skall man, så fort man kommer in i stugan, stillastående släcka ljuset. Så skola spökena ^{långt} ej kunna göra något illa vid en. Vidare skall man ej tala om sin syn samma dag, emedan man då kan bli sjuk.

När man ute vid nattetid kunde man få höra "nyringar" skrika ur skogarna. Det var farligt att hämma efter honom eller vara på hans rop, ty gjorde man så - så närmade han sig och förföljde en. (Vad nyringen var för en, är ej för antuknaren uttörligt, men troligen var det anden efter gjätgrillingar. Det var ju för brukligt att dessa jordsades i skogarna).

Över en plöjd äker eller en korsväg kunde ej trollen komma fram. Förfäddes man av sådana på var ort, för att kunna komma ifrån dem, fördelaktigt att taga flykten över plöjda äkrar och korsvägar.

x

Talade man till spöken, så fingo de ^{större} ~~tattare~~ makt, att göra en skada. Gick man vilse, var man förvillad av spöken, man skulle då vänga huggen eller annat plagg, så hade spökerna ingen makt med en.

Gengångare tykas haft särskild lust för att hänga sig på och åka hos vägfarande. Därvid gjorde de last på tungt, att hästarna ej kunde komma ur fläcken. Om den körande då tog av "kuvulat" (betslit) på hästen och tittade igenom det, så kunde han få något att se gengångaren. Men det skulle gå kvickt, för annars kunde han få sig en sinkadur av spöket, så att han flöp över ända. Stundom kunde man få gengångaren till att avlägsna sig genom att nämna Jesu namn. Gengångaren hade vanligen sin särskilda plats att operera på, och denna var, där han i livstiden bott eller gjort sina bys på. Stundom var det undan gömda skatter, som tvingade honom till sin fridlösa vandring, tills deras gömställe blev uppdagat. Ibland var det något brott, som han i livstiden begått, och som han ej kunde få ro i graven för, förrän det upptäckts. Ofta ^{var} dessa gengångaren på en vis och när-gångare, att det erfordrades en "endlig" präst för att göra honom orskadlig genom att läsa honom ned i jorden.

Mördade och självmördade personer uppträdde ofta som gengångare. Gengångaren visade sig vanligen, sådan han gick och stod, medan han levde. Men det var ej alltid så, ty orättfärdiga lantmätare uppträdde, såsom förrut sagdt, såsom lyktgubbar.

Det har förmänts att om den, som låg någon gengångare, var så modig att han vågade tilltala anden samt fråga honom, vad han ville, så kunde denne få makt att uppdaga sin hemlighet, varefter han vanligtvis fann frid och upplöste att uppträda.

x

Gammal folktrö.

Lyftteknikerna från Vinge i Halland.

Vid väv och linbräka.

✓ Kommer man in på ett ställe, där kvinnan eller mön
varpar eller sätter väven i gång, så brukas det att den
inkommande lyftar högt först på ena foten och sedan
på den andra, och säger: "Så högt skal, och så högt skal".
Det skall i och därmed bli lycka med väven.

Vid linbrytning och då badstugufem - den som klar ut
linet till linbräkarna - har drlat ut allt linet så när som
den sista uttagningen - satsen - så säger hon, när
hon kommer ut från torkstugun med sista satsen, vilken
hon då lyftar högt över huvudet: "Så lång hör -
lin - och kamp för vi till nästa år". Detta utrop
anses lycksbringande för den, som äger linet, så att
han för det kommande året fick en god linstkörd.

✓ Vid påring av lin skulle även kvinnan i huset
vara med samt gå och fjäta, efter som mannen pådr,
så skulle linet växa bättre.

✓ Vid brytning av lin fick ej linbräkarna lämna
brötan och låta linet sitta kvar inom brötkåkarna
enär, om på skedd och det fanns någon havande kvinna
bland de närvarande "skaversorna", ^{och hon fick} ~~sa~~ ~~hon~~ ~~skall~~ se det,
så kunde beränt för lyfte. ~~Det~~ Rosta den krossade linlätan
på henne fick man ej kaller för samma orsaks skull -
beränt kunde för "nun". För att förbygga att beränt efter
ett sådant tillfälligt rostande på henne fick "nun", så fick
hon Rosta igen på den, som Rostad på henne.

"Fäj". Att vara "fäj" är ej det samma som att vara seg; "fäj" är ett begrepp, som betecknar att vara nära döden.

När någon, som har ord om sig att ^{vara} gräslöst snål, plötsligt visar något prov på givmildhet, så säger man om honom, att han är "fäj". Man kan nämligen ej kunnat tänka sig en sådan plötslig omkastning i lynt utan såsom förbud till något märkvärdigt - till döden.

Även om någon ej i rummet är i fländ till att kamma igen mötande bekanta, så är det ett tecken på att han är "fäj". En sådan händelse föranleder ofta till utropet: "Faj tror du är fäj?"

På ett kalas eller i en samling händer det stundom, att glanmet och samtalet liksom alldeles omotiverat avstannar. Även detta är ett förbud. Det betyder att någon i sällskapet är "fäj".

X

Gifteblind. Det händer ibland, som troloven en och var någon gång erfarit, att man kan gå och leta efter en sak, utan att hitta den. Man kan ha den rakt framför ögonen på sig, utan att dock se den. Om den, som råkar ut för en dylik fatalitet, säger man, att han är gifteblind - går i gifttänkar. Härav kommer ordspåret: "Gift dig mens du ser".

X

Sezerklänning. Att vara född med "sezerklänning" eller "sezerhuvud" har ansjits såsom lyckosamt. Den, som föds därmed, ~~för sig god framgång~~ ~~skall komma till lycka~~. Sezerklänning är tilltydigt med födelshinnan, som i somliga fall helt eller delvis ligger om bröstet efter födseln.

Lördags- och onsdagsbarn. Lördags- och onsdagsbarn ha förutgått att se mer än andra. De se andra, se in i framtiden m.m. När en sådan person går ut julafton vid midnattstid, kan han få se, vad som skall hända under det kommande året. Han kan få se dödsfall, begravningar och brölloppsteg, som skola förnigga under året. Ja, det kan hända, att han t. o. m. kan få se sin egen begravning och sig själv i likkistan.

Halland
Hörsnd
Vingeon

X uppt. av Edvard Kerlundson
inlämnat 1940

15 7079

Jullågan. Den, som vakar till midnatt på julaften, kan, om lyktan är tänd, få se jullågan. Denna skall vara mycket väcker och bestå i ett härligt uppflymmande av jultjusen. Lampor äro naturligtvis odugliga för ändamålet. För att ett dylikt fenomen skall äga rum, få tjusen ej snöglas under aftonen. Man förstår ju väl, att, för att komma i ämbetsställning av en sådan lycka, bör aftonen tillbringas under allvar och gudliga samtal och betraktelser eller ender andäktig tystnad.

Nyårsnyet. Den första nytländningen efter nyår benämnes "nyårsnyet". Då ~~kan~~^{kan} man få se sitt kommande öde genom att taga en bok, vanligtvis en psalmbok, i handen samt gå ut för att beskåda nyårsnyet. Man ser på nyet och låter på måfå psalmboken falla upp. På sidorna av den uppslagna fästet kan man då, genom att studera den, få veta, vad som skall hända för en under kommande tid. Boken bör helst vara ny eller föga begagnad. Och det skall vara första gången man ser nyet ifråga, som man skall göra det.

Vid samma nytländning kan man även sluta sig till hurdant året skall bli. Om stjärnan går före mannen, då får husbonden höra efter stjärnan - det blir goda tider - går mannen före stjärnan, då får stjärnan höra efter husbonden - det blir dåliga tider med arbetsbrist.

Sång. Det skall ej vara bra att sjunga om morgonen. När våren sjunger och är mycket livlig om morgonen, brukar man säga: "Det blir väl andra visor innan kvällen".

Vattent. Man skall ej låta sitt blod komma i rinnande vatten. Gör man det, kan man bli sinnessjuk.

Det är skadligt att bada innan midfommars, emedan vattent ^{dä} blommar.

Hösten. Efter Olofsmässa skiter Ola i gräst. Det betyder att gräst^{stäm} ^{moder} blir gammalt och segt och moder att höstens översvämningar föra sand och orädlighet upp i ängsmarken, att gräst därav blir värre att hösta.

Vid intagningen av höbrederna ^{är} ~~var~~ det bruk att lämna kvar en liten pud hö^{etter} var och en. Det sker så för att det skall bli höväst även under det följande året.

x

Efter mickarli kör kassjuren sitt få upp på land.

x

Man skall ej rävra in vört på lozan med rivan utan bära eller basta in det med jammun eller tjuzan.

x

Härf. Om man drager ut här av huvudet på någon och häret därvid fnurrar sig, så är det Tukan på, att den nå-
gon har ett häftigt sinne.

x

Tändstuka. Man får ej tända en Tändstuka i båda ändar. Gör man på, är det fara för att elden kommer lös i båda ändar i ens hus.

x

Käringkuntar. En avig kunt kallas man Käringkunt. Det är nämligen vanligt att kvinnor folk mest slå aviga kun-
tar.

x

Blasius. Spinner man på Blasius-dagen, så flyga taken av. Och på gör även lind på rötbacken.

x

Skjutning. Julafton och nyårsafton är det bruk att skjuta. Man skall därvid skjuta åt alla fyra väderstrecken, så avvänder man det onda ifrån gården.

Påskdagsmorgonen samt även den föregående kvällen - påskafton - skjuta för att skjuta ner påskkäringar.

Vid bröllop och bröllopsfärder skjuta för att ära brudfolket. Men skjutningen skall äga rum före vagnen och ej efter den. Det skjuta

efter vagnen var ett smäda eller visa förakt för den.

X

Njölkhästar. Man får ej kasta ut kvastpinor under djumelbruket. Gör man det, och häsorna på sina blå-kullafärdar gå fall på den, så kunna de av den göra sig njölkhästar, vilka de sedan kunna ha till att njölka andras kreatur. Det sket en vändes skjutkonst till att skjuta ned en dylik njölkhäsa, men lyckas någon skjuta ned honom, så kallas ej efter honom annat än några pinor. Börsen bör även vara laddad med silverkula.

X

Tandvärk. Vid tandvärk skall man peta den värkande tanden med en pizzsvinstagg - igelkattstagg - tills tanden blöder. Sedan skall tandvärken försvinna.

Ett annat sätt är att peta tanden med en fjuk tills tanden blöder. Sedan slår man ^{spiken} i en vägg, så sätter man tandvärken där. Man kan också slå spiken i ett välsatt träd. Och då man på detta sätt slår in spiken i vägg eller träd så säger man: "Här sätter jag min tandvärk." Men kom någon och tog ut spiken, så fjuk den sedan tandvärken.

X

Vårtor. Mot vårtor gräver man vårtorna med en fläskväl. Man gräver sedan ned fläskvälm under en jordsatt sten. Eftersom fläsk försmultnar försvinna vårtorna.

X

Hästsko. Att hitta en hästsko är lyckosamt. En hästsko över dörren bevarar huset för frakdom.

X

Fötter och händer. När fötterna om vintern bli mycket kalla på en, liksom om man stode ned den i kallt vatten, ännu om man är i ett varmt rum, så blir det kallt och snö.

X

När det kliar i den högra handen får man hålla på någon bekant.

X

Sparkar man emot på vägen, då man går närsomlunda, så

blir man inte välkommen, dit man styr krossen.

Kläderna. Styr man eller böter något på kläderna, då man har dem på sig, så får man svårt för att dö. Det säges att de, som på göra, ej kunna dö förrän där ^{blivit} ~~blott~~ sydd på dem på ginksången.

Glär ~~drager~~ man för vana att dra av högra byxan eller strumpan först, när man klädd av sig, så blir det ens far som först avgår med döden. Drager man av den vänstra först, då blir det modern som döer före fadern.

Ringfingret. Denna fingrers nagel är ej giftig. Och river man sig näsontäts, så skall man göra det med ringfingrersnageln, ty det gör då ingen skada.

Ägg. Att drömma om göderslagua ägg är sturligt.

Sjukdom, på m. m. Sår läkas ej gärna i röt månaden. Har dräpeln - Tungpenen - fallit ner på näsven, så skall man lyfta honom i håret, så går den upp igen.

Skär man sig i huvudet eller annorstäds, så skall man strax dra av toppen eller skon och hålla pulsen på det slagna stället, så blir där ingen knöl efter slaget. Hörs smärtan lindras därav.

Vid huskut kinder man strumpen om halsen för natten.

Genom att spotta i elden kan man få "vita värman"-vatten-aktiga blemor - på läpparna.

Som botemedel mot diarre användes råksvamp samt även frön av Plantago major till intagning.

Ängsnärpor. Gamla ogifta kvinnor bli efter döden ängsnärpor (korvknarrar).

Dödsfall o. liklåg. Hörs det orämligt fort under en begravningståg, så är det tuktum till att den döde varit en rivande person.

son, som velat fort fram i världen. Går till följet däremot långsamt, så har den döt varit långsam och tålmodig.

+

Tjunga klockorna mycket, då de ringa för någon dö, så har det varit en god människa under livstiden.

+

Om den döde håller ena ögat öppet, så kommer det snart någon att följa efter honom. Tittar han med högra ögat blir det ett munkön, tittar han med det vänstra blir det ett kvinnön, som närmast följer honom efter.

+

Har man någon sjukdom, som vållats av modren, exempelvis födslemärke, så skall man Taga i den dödes hand samt föra den över det sjuka stället, så skall det bli bot.

+

Drömmar man om döda människor, så blir det snart regn.

+

Ligger man om natten ^{utan att komma} ovantligt länge vakande på bänk, så att man vakar ut någon, det är någon av ens släkt eller bekanta som man får förbereda dödsfall om.

+

När den sjuka mycket plöcker omkring sig med händerna så blir det döden med honom. Likaså då han tittar "över sig" — för mycket uppåt med ögonen.

+

Om ett ovantligt klokt barn tros och säges, att det ej blir gammalt.

+

Träumande. När näsan kliar kommer träumande till hast. Likaså när katten trättar sig över öronen, och när skatan skrattar. Så sker det också när man under dagens lopp utan någon påstått orsak blir mycket tung och sömning.

Träumande brukar helst infinna sig då man går bort från hemmet.

Och då frun eller mön försumma att släda om morgonen, så

är det ett tämligen säkert Tecken Teu, att det under dagens lopp kommer frammande.

+

Kazlar bör man ej klippa av på Torsdagen. Fredagen är en lämplig dag därför.

+

Ogat. Klier ögat, kommer man till att få gråta.

+

Felsväljning. När man sväljer fel eller i avig strupe, så är det därför att någon misstunnar en maten.

+

Fönsterpåkning. Då man ligger på ett främmande ställe där man aldrig förr logerat, så skall man därstädes, innan man somnar, räkna alla fönsterputarna i manuset. Vad man sedan drömmar under natten skall man behålla i minnet, ty det kommer säkert att inträffa.

+

Väderketten. Fredagen kommer med sitt eget väder. Lördagen kommer med samma väder som fredagen.

När solen på kvällen går i moln eller bäddar under sig, så blir det regn. Solen drar upp ^{lä} regn, när molnen går i strålar kring henne, ~~det blir då snart regn~~.

När örkan går i norr, blir det långt till regnet.

När dimman går åt stranden, kommer hon igen med regn.

När bergsklipporna blänka mot solen blir det regn.

+

Lävingen. När den ene boken är grön och den andra grå, så skall bonden sin haora på.

Lävingstucken på våren åro: När sädesgöken skriker, när "dyngskrutet" synes och när "sädesdräglit" synes. (Sädesgöken är en liten svart och vit fågel som skriker: Så, så, så, så, så etc., "dyngskrutet" är en art mycket små svarta kryp, som i stora högar vältra upp i närheten av göddedyngan, och "sädesdräglit" är de Trädar, man ser glimma på fältet i vårdagarna, och som bestå av spindelvävar.)

+

M. 7079:21.

Väffel. Av denna sjukdom blir man röd på kroppen. När sjukdomen gått rent om kroppen finns det ingen bot för den längre utan då blir det döden.

+

Nionde dygnet. I sjukdomar betraktas den nionde dagen som den, som skall avgöra, om den sjuka blir bättre eller det blir slut med honom. Då skall det antingen bli vändning till det bättre eller till det sämre. Börjar man då bättre sig, så är faran överstoden, försämrar man, då är fara för döden.

+

Skor o. skall. En art glänsande vita stenar, som finnes här och där på åkrarna, benämnas "blemestnar". Man skall ej röra vid en sådan utan att först spotta på den, emedan man annars kan få skall.

Höstar man sitt avklippta eller avkammade hår ut i det fria, på att naturskärren kan få fäta i det, så kan man därigenom få skor.

Skall kan man även få genom att röra vid kråkfjädrar.

Det skor i hvardigt användes föredomligt "bukhuva". Hvardigt överströks med smält buk och sedan lades en trasa däröver. Trasan hängde sedan fast vid buket - det blev d. s. k. bukhuva. En sådan kunde ej fås bort utan genom att klippas bort. Ett annat sätt var ett patienten ställde sig på en stol, man drog stolen undan honom, och bukhuven släpptes, men den föll härvid med sig.

Skäver - engelska sjukkan. Mot denna bland den fattiga klassens barn mycket förekommande sjukdom har en hel massa smörjningskurer företagits. Det finnes ej mindre än nio sorters skäver, och för var och en finnes en särskild smörjkur. Det, som hjälper för den ena sortens skäver, hjälper ej alls för de öfriga. Och i anledning ^{härav} har skäverna varit för de kloka gumorna ett tackramt följt att operera på. Med smörjningskurerna varit till nytta för många år både ontalade och Froligt. Smörja och massage äro ju botemedel för flerahanda sjukdomar, och att de skulle i många fall hjälpa för engelska sjukkan kan ju vara en möjlighet. Och man behöfver aldrig tvivla på att en klok gumma kan någon gång, likaväl som en doktor, finna det rätta botemedlet.

+

Tack. Man skall ej säga Tack för något, som skall vara till bölen, ty då gör det ingen nytta. Ej heller får man Tacka för en krukväxtstikling, som man fått, ty då tager den ej rot.

x

Man skall alltid ge något, hur litet som helst, då man av någon får en krukväxtstikling att potta, ty annars kunna växterna vantivas och dö ut för honom, som giver stiklingen.

x

Korsögdhet. Tittar man rakt nedt näsan i dramma som en virvelvind passerar förbi, så kan man råka ut för att bli korsögd.

x

Beklämsgående. Går man bekläms, kör man sina föräldrar till hälsan.

x

Snoriga pojkar. De snoriga pojkarna bli de bästa karlarna. (Man förklarar på så sätt att de, som minst fjäskas och klemas ned, växa upp starkast och duktigast).

x

Ett fult öende. Håller man händerna utbredda ^{över} ~~vid båda~~ näsan och framför båda ögonen och ser genom dem, så ser man "den onde" i synen.

+

Fårklipping. Man skall klippa fören vid veckotakts ~~uddat~~ i fjunde eller femte vecka - för att de ej skola falla uller.

Sjätte vecka är "Folövevecka", då skola fören vara klippa.

x

Bortkörning av möss. Natten till Råfäs, som inträffar den 27 Augusti, skall man springa ~~ut~~ kring gården och med en klubba ^{i handen} samt med denna allt som oftast slå i väggarna och säga: "Jag kör bort råttor och möss". Det hör till saken, att man skall vara naken. (Medlet är billigt - man sliter ju inte ens strumpor därvid - och det skadar ju inte att försöka).

En annan version säger, att det är om julafton vid midnatt som ovanstående experiment skall företagas.

x

Vaknandst. För att kunna vakna i bestämd tid om morg-
narna skall man om kvällen, när man lagt sig, skarpt försätta sig:
då och då skall jag vakna, exempelvis: kl. 5 skall jag vakna, på vaknar
man vid den tiden. Om man mid i trämma trycker fingerspetsarna in i
ögonvråerna, så sker uppvaknandst vid den önskade tiden på mycket säkrare.
(Man förklarar genom viljans inverkan på hjärnan och att viljan lättast
kommuniceras med hjärnan genom ögonnärverna).

X

Nersättning. Det har trots, att "kloka" köringar haft förmåga
att genom Trolleri hindra ~~essa personer~~ ^{folk} att bli gifta. Och så
har det hänt att en och annan ^{förmodligen} för att hämnas, gått till den "kloka"
och mot vederbörlig ersättning fått henne till att nersätta en viss per-
son. Hon har genom sitt Trolleri sett ner honom, och om inte troll-
eriet ^{är} blivit häft ~~igen~~ av henne själv eller av någon annan, så står
den nersatte uti i tiden ^{kunnat} bli gift. Nersättningen gick till så,
att den "kloka" vigde den ängslade personen - honom själv ovtalande med
exempelvis att välaude träv, en jordsast sten, en bro eller dylikt.

X

Blodhjal. Bloddialning hos fäkreuter botades på flera sätt. Det
var att taga av det kostade blodblandade vattent - urinen - samt gräva
ner det i en korsväg. Det annat var att ge kreaturet in drav.

X

Kikkhosta. Som bot mot Kikkhosta har använts vatten från
~~en bäck~~ ^{en bäck}, som runnit mot norr. De dricka skulle den sjuke dricka. Den
sjuke kunde även dricka vatten ur ^{ett} Kikkhorn = en snärka med hål i änden.

Lappskott. Denna sjukdom, som vanligen började och fortsatte med
förfärlig värk, var ett värk av trolldom. Och den har fått namn
av lapparna, som varit de första och de kunnigaste i att sända ut
den på folk. Efter den lärde kloka gubbar och quinnor sig att sända
ut lappskott.

Liksom sjukdomens utbändande skedd genom ett visst skjutande,
så skulle även botandet ske genom skjutning. Då någon fått lappskott,
så skulle man skjuta över honom tre dagar i rad, innan solen
gätt upp. Den sjuke skulle därvid ligga på en jordsast sten. Bössen
laddades med löd krut och skottet skulle affyras i norr.

Lappskott utsändes vanligen mot viss person. Men då någon annan kom i vägen för honom, så kunde skottet Träffa dem. Men kreatur kunde Träffas av lappskott. För att bota de senare förfors på samma sätt som med människorna. Skjutandet över den sjuke skulle naturligtvis ske så fort som möjligt. Ty på länge som han drogs med sjukdomen innan det sköts sköts över honom, så länge fick han ära ha den sedan det skjutts. (Det märklige är, att skjutandet över den sjuke i många fall årladkom fullkomlig bot. Vilket man i senare tider förklarat på så sätt, att skrämt^{av skottet} blodet i rörelse, på att sjukdomen därigenom försvann).

Gostkramning. No bli kramad av gästen var ej det vanligaste av vad som kunde hända en. Ty omfamningen orsakade ett plägsamt illamående hos den kramade människan. Sjukdomen ledde sig vanligen som en börjande förkylning eller ork med frysningar, gäspningar o.s.v. Som botemedel användes trollrökelse, tre här ur patientens narke samt till antändning därav tre tändsticker, ork med detta skulle den sjuke röka sig. Sjukdomen gick vanligen fort över.

Potatisfattning. I de gamla 14-öres almanackorna funnos djurkretsens 12 stjärnbilder återgivna genom små tecken för var dag i året. Där fanns man kräftan, läjont, jungfrun, vågen, skorpionen, skytten, stenboken, vattumannen, fiskarna, våduren, oxen och tvillingarna. De voro utvalda för att tillkännagiva var solen befann sig inom djurkretsen den och den dagen.

Det fanns förhoppningen inte en på hundra som förses för vad ändamål dessa tecken stodo i almanackan. Ork man hade ingen uttörlig rättelse av dem utom vid potatisfattningen. Men då knytlade man sig av dem för att få god potatis. Satte man potatis i fiskarna, så blev den utmärkt god i smaken. I oxen ork våduren blevo de äro bra. Men i vattumannen blevo de vattunga, i läjont blevo de flarka (kama), i kräftan blevo de skorviga, i stenboken hårda o.s.v.

Likkistan. Vid dödsfall lägger man spån i likkistan. den skall ej vara tom, ty då kommer den döde och provar den, och det kan han möjligtvis göra så grundligt, att kistan går sönder. Spånen i kistan hindra honom att komma ner i dennesamma.

+

Saken och psalmboken, som läggs på bröstet på den avlidne, skola hindra honom från att gå igen.

x

Utkastning. Sjukdomar sådana som tandvärk, bälder, utslag m. fl. kunna ofta erhållas genom utkastning. Någon, som är däremit behäftad, kastar nämligen ut av sitt onda för att befria sig själv därifrån. Då någon annan råkar vidhöra det utkastade, erhåller han sjukdomen i stället. Men även genom illsinne sker utkastning av sjukdom. Det kan ju hända, att någon kastar ut blott för nöjet av att få se andra lida.

Man bör ity för att frida sig för sjukdomar, som kunna erhållas på så sätt, ej taga upp något mistänkt föremål, liggande på väg eller annorstäds, utan att först förtaga fraktdonnet genom att spotta på det.

+

Spådom med blommor och gräs. Genom att ett efter ett plucka av bladen på prästkrage (*Chrysanthemum Leucanthemum*) och räkna, kan man förvissa sig om ^{en} viss persons tänkesätt mot den räknande. För var ^{Drages} blad, som ~~drages~~ av blomman, uttalar man en av de följande orden: "Håller å, Tanker på, utav hjärtat, något litet, alls intet", och då alla orden uttalats, börjar man åter på början. Den satsen, man nämner då sista ^{Drages} bladet ~~drages~~ från blomman, ger tillkännas den önsfärd personens hjärtatänkar mot den räknande. Uttalar man exempelvis orden "utav hjärtat", när man ^{Drages} ut det sista bladet, så bevisar det, att man önskar älskas utav hjärtat utav den man tänker på.

+

Man ^{Drages} upp ett grässtä på, att ingen tid följer med på det. Så prentar man det ^{smått} ~~med~~ tumnageln och pekfinger, beyyanande vid blomröppan och ^{sedan} uppåt mot basen. Då blommar blomman som en

M. 7079:26

droppe på ändan av grästräst samt lutade åt någon av grästrästsidor. Trän det håll, som gräsets fastdroppe pekar emot, skall man få sin hjärtans kär; eller ork hade man den därät.

Svartkonstboken. (Svarta boken). Denna bok, som måhända i det mästa är en saga, har spelat en stor roll i folket. Var någon gubbe eller gumma ansedd för riktigt "klok" (läke- och trollkunnig), så var det en given sak att hon eller han även ägde den "svarta boken". Den var tryckt med röda bokstäver på titelblad. Genom att läsa i denna kunde den "kloke" förzöra folk, sända sjukdom på dem eller bota dem från dylika. Och han kunde läsa fram "svarta" i dussin- eller tusental, allt efter behov, samt använda dem för sina utskilda inträsen. Och han kunde även läsa bort dem, nota bene: om han förstod sin konst riktigt. Men det händer stundom, att hans utpiriga husfolk låst upp boken i hans frånvaro för att förnöja sig med läsning i den. Det kunde då hända, att någon av dem råkar till att läsa där det avhandlar framläsning av de "svarta pysslingarna". Och då vinner han ej av förtjän han hade gårdens full av dem. Men det var det värsta av allt: han förstod ej att läsa bort dem igen. Då var det fråga om att ha sin närvaro nog för att tänka upp någon lämplig och tidsödande sysselsättning åt dem, exempelvis att plöcka upp några tunnor i hast uträdda ärtor, medan han i flygsandfläng red efter någon ej för avlägset boende "klok" gubbe för att få honom till att läsa bort dem igen.

De svartkonstkunniga voro vanligtvis mycket fruktade och högt ansedda. Det var bäst att stå väl med dem. Och de förtjänade stora rikedomar, ty det var alltid någon som behövde bota dem för att få bota sjukdomar, för att få utövat hämspä någon fiende, för att få något mer användbart för att vinna den älskades kärlek, ja, ork för att få tillräckligt stult god. Men voro de "kloka" i fläsk till. Och de behövde ej ens se den sjuka eller komma hem till den besökandes hem. Genom att se eller lukta på ett misfört plagg från den frånvarande sjuke kunde de säga hans sjukdom samt bota honom genom sina konster. De

Kunde i en spänn vatten vita Tjuven för den bestulne, och de kunde Tvinga Tjuven till att bära hem de stulna. Genom att rita en fi-
enders bild på väggen kunde de, genom att slå en spik i figurens
öga, "smi ut ögat" på honom. Och det var även det märkva-
rida i deras vetenskap, att innan den besökande kom, visste de,
att han skulle komma, visste hans ärende och var han kom ifrån
o. s. v. Var en Tjuv nog förmått att vilja bestjälva dem, då kunde
de göra på, att han ej kunde röra sig ur stället - han fick stå och
hålla de stulna i händerna, tills de komms och befriade honom.

Det är väl dröjligt att det mästa, som sagts om de "Kloka",
är uppriktad. De voro säkerligen listiga nog för att genom ut-
frågningar få den besökande att säga dem vad de behövt veta,
och sedan föregavs de sig ha uttadt ur sig själva, vad den besökande
talat om. Att få folket att tro på Traldom var så ingen svå-
righet. Det skulle varit svårare att förtä dem att Tro motsatsen.

När om de flesta präster har de prästatts, att de äro svart-
konstboken. Det var med tillhjälp av dem, som de läsa nedgång-
are, säga ^{en} andra o. s. v.

De, som hade svartkonstboken, stodo i förbund med den
onde, och det var vanligt att de förpantat sin själ till honom för
den makt och trollkonstfärdighet, som deingo av honom. ^{i utbytet} Flur det
härnästlag förhåll sig med prästernas själar är ej omätlat. Det har
väl annars, att de varit så lödda, att de kunde lära sig Trollkonst och
förskaffa sig svartkonstböcker utan förundling av den onde.

+

Spökonst. Mindre aktad än svartkonsten, men visshanda ej
mindre lönande, har spökonsten varit. Spåkåringar - spökonsten har mer-
endels varit käringarnas yrke! - ha funnits i varje by, och deras
färd att spå har varit omväxlande: än med kort, än i kaffe, och än
hava de lärt den måggrigas öde i handen. Oftast har det väl kommit
på deras latta att förvinna den förluskade, att han skulle "få" sin tillbedda.
Men även om den tillkommande lyktan ha de blivit åtsjorda, stundom
och om hur lång liststiden skulle bli för den spörjande. Att de stundom
skulle lyckas spå sannat faller av sig själv. Och det behövs säkerligen ej
mer än att och annat lyckat fall för att de skulle bli frädda och få rykte.

Bigenare spådde i handen och rättade sig efter handens linier. Det är en gammalt
talsätt att "människans öden stå tecknat i hennes anlete".